

Ensenyar com a Finlàndia

Tenien el mateix nombre d'hores de classes de matemàtiques que de música

Poques hores de classe, pocs deures, pocs exàmens i un resultat: els millors. Però si Finlàndia ha aconseguit tocar el cel de l'educació, és per uns quants motius. Per poder-los conèixer, Tim Walker va deixar la seva vida (estressadíssima) als centres educatius dels Estats Units, va anar a viure a Hèlsinki i va començar a treballar en una escola pública. De les «33 estratègies senzilles per aconseguir més felicitat a les aules» que comparteix al llibre *Ensenyar com a Finlàndia* (<http://www.vienaeditorial.com/mostrarllibre.asp?ididioma=1&idllibre=1103>) (Viena Edicions), en destaquem 14.

Foto: _FuRFuR_ (Sébastien Rofidal)

1. Els alumnes estan acostumats a tenir pauses d'uns quinze minuts per cada quaranta-cinc minuts de classe. Normalment poden anar a fora a jugar i a relacionar-se amb els amics. [...] La meva conclusió és que el benefici de fer les pauses freqüents és que manté la concentració dels alumnes perquè el cervell es refresca. Daniel Levin, professor de Psicologia, Neurociència del Comportament i Música a la Universitat McGill, creu que donar temps per descansar al cervell, amb pauses regulars, proporciona més productivitat i creativitat. "Has de donar temps al teu cervell per consolidar tota la informació que li arriba".

2. La meva càrrega lectiva a l'escola de Hèlsinki era només de vint-i-quatre hores a la setmana, que es traduïen (traient les pauses de quinze minuts) en tan sols divuit hores de classe

setmanals. Aquesta és l'assignació normal per a un professor d'escola primària a jornada completa en aquest país nòrdic.

3. Els professors finlandesos són molt raonables amb la quantitat de deures que demanen. Amb els que he parlat jo, no volen sobrecarregar els nens amb feina extra de l'escola perquè valoren la importància de tenir temps lliure. I és curiós que es mantinguin en aquesta posició d'assignar pocs deures, generalment, fins i tot sabent que són un dels països que té menys hores lectives de tota la comunitat de països desenvolupats. [...] He vist que es posen (relativament) pocs deures i que donen uns quants dies per fer-los. A més, les feines són força senzilles perquè els alumnes les puguin completar sense l'ajuda de cap adult.

4. Pel que he vist, els professors finlandesos sembla que es deleixin per portar els seus alumnes fora de les aules. [...] Una vegada vaig visitar una escola de preescolar que era en un bosc, a Hèlsinki, on un grup de nens i nenes de cinc i sis anys passaven unes quatre hores diàries (de mitjana) a l'aire lliure, i després vaig escriure un correu a Louv perquè m'ajudés a entendre els beneficis d'aquest sistema. «Els estudis apunten que el contacte amb la natura ajuda molts nens a forjar la confiança en ells mateixos, redueix els símptomes del trastorn del dèficit d'atenció i hiperactivitat, els tranquil·litza i els ajuda a centrar-se» [segons el periodista Richard Louv].

5. A la meua escola de Hèlsinki hi ha una tradició excepcional: els alumnes de sisè fan equip amb els de primer. [...] Aquella tardor el meu grup [de sisè] va anar a visitar la classe de primer i allà els van assignar a cada un company d'aquella classe. Recordo que la primera col·laboració va ser una recerca del tresor per tota l'escola, preparada per la professora de primer. A partir d'aquell dia, es va notar que el sistema «d'apadrinament» augmentava el sentiment de pertinença a l'escola dels del primer curs considerablement. Al pati, durant les pauses de quinze minuts, vaig veure alumnes de primer jugant amb els de sisè i abraçant-s'hi constantment.

6. Tres quartes parts de la meua classe alçaven el braç per dir que anaven de l'escola a casa seva tots sols. Després vaig descobrir que alguns agafaven el metro, alguns el tramvia i d'altres hi anaven caminant o en bicicleta. Aquell mateix curs vaig conèixer una nena de segon que també tornava a casa caminant tota sola, que és a un quilòmetre de l'escola, passant pel centre de la capital del país. Em va explicar que sovint, quan arribava a casa, encara no hi havia ningú més, però que en lloc de tocar-se el nas es posava a fer els deures (si en tenia) i es preparava alguna cosa per menjar. [...] El que passa, segons he observat, és que tenen moltes oportunitats, a casa i a l'escola, per fer les coses tots sols sense que ningú els porti de la maneta i, gràcies a totes aquestes oportunitats, semblen més enfocats a l'hora d'aprendre.

7. Hem de conèixer molt bé el currículum, els mestres, però també hem de saber molt bé quins interessos tenen els nostres alumnes si els volem oferir exercicis que per a ells tinguin sentit i els semblin interessants. Una manera senzilla de connectar els interessos dels alumnes amb el currículum que he descobert és oferir-los exercicis més «oberts». Per exemple, en lloc d'assignar-los el mateix llibre a tots per fer-ne un resum, vaig deixar que els meus alumnes de Hèlsinki triessin el seu propi llibre i que presentessin el que n'havien après per mitjà d'un mural, d'una presentació o d'una pàgina web. D'aquesta manera seguien havent de demostrar la seva comprensió lectora (el currículum), però tenien una flexibilitat considerable per treballar.

8. Un cop, vaig entrar a l'aula de primer curs de Paula Havu, a la meua escola de Hèlsinki, i vaig trobar-hi nens petits amb agulles de veritat a les mans. Al principi em vaig espantar, a més, no hi veia la Paula, però després la vaig localitzar en una tauleta, ensenyant un nen a cosir. A mi em va impressionar que els alumnes de la meua col·lega fessin servir agulles de veritat, però a ella no la vaig veure tan satisfeta. I era perquè, segons em va confessar ella mateixa, les agulles no punxaven prou. No hi vaig veure en cap moment dos nens rossos lluitant amb les agulles com si fossin espases, sinó que les feien servir per al que estan pensades les agulles: per aprendre a cosir. Fer servir agulles de veritat en una aula potser a molts de nosaltres (jo inclòs) ens semblaria una mica massa arriscat, però la Paula feia que així la feina a l'escola fos molt més significativa per als seus alumnes, perquè això creava un context d'aprenentatge més real.

9. L'estatus del professorat a Finlàndia és estratosfèric. Per rebre el títol de professor, els finlandesos han de fer els estudis equivalents al nivell de màster en el camp de l'educació. Hi ha poques universitats on es pugui estudiar la carrera d'Educació, l'accés hi és molt restringit i els alumnes han d'aprovar una tesi molt exigent. [...] L'Administració i les famílies finlandeses confien en els professors perquè en respecten la professionalitat. Allà es respira la creença que els professors saben fer bé la seva feina, sense necessitat de pressió exterior, i al capdavant, tothom sembla que sigui més feliç així.

10. [Segons li explica una mestra] "En lloc de corregir jo els petits controls de vocabulari i posar-los la nota, puc mostrar als meus alumnes les respostes correctes a la classe i deixar que ells mateixos mirin com ho han fet. D'aquesta manera, jo em puc centrar en alguna cosa més important que el control, i també crec que a la llarga els alumnes aprenen més així perquè de seguida veuen els resultats. Fins i tot un «examen» es pot considerar un aprenentatge. I també em puc endur aquests «exàmens» al final de la classe per veure qui necessita més ajuda i més pràctica, per exemple. Obtinc la mateixa informació que si l'hagués corregit jo mateixa, però m'he estalviat molt de temps".

11. És cert que a les escoles hi ha una necessitat de presència digital que s'ha de tenir en compte, però a molts centres la inversió de temps i de diners que s'hi fa em sembla massa gran. Durant anys, les escoles finlandeses han demostrat que els seus alumnes poden dominar els continguts i les habilitats més importants sense fer grans inversions en els últims aparells tecnològics. I crec que això és una bona lliçó per a tots els educadors. Si volem ensenyar a ser competents, posem la tecnologia al seu lloc, que és el de fer d'eina de suport per a l'aprenentatge.

12. El primer any de ser a Hèlsinki em va sorprendre molt veure que els meus alumnes de cinquè tenien el mateix nombre d'hores de classes de matemàtiques que de música: tres hores a la setmana.

13. A l'escola pública de Finlàndia on vaig treballar, vaig sentir com alguns dels meus col·legues tenien converses amb els seus alumnes sobre les seves notes, abans de publicar-les al butlletí, al final del semestre. Normalment eren reunions curtes. El professor compartia la nota que havia pensat posar-li a l'alumne, i després l'alumne tenia l'oportunitat de comentar-ho. A mi em va semblar una pràctica increïblement respectuosa. No tan sols perquè aquests professors es comunicaven clarament amb els seus alumnes i estrenyien així la seva relació, sinó que també convidaven els nois i noies a reflexionar sobre el seu propi aprenentatge.

14. El 2016, les escoles comprensives finlandeses van adoptar un currículum nacional nou, en què la felicitat rep prioritat com a concepte d'aprenentatge.

Timothy D. Walker

ENSENYAR COM A FINLÀNDIA

**33 estratègies senzilles per aconseguir
més felicitat a les aules**

Pròleg de Pasi Sahlberg

V I E N A
E D I C I O N S

Ensenyar com a Finlàndia

(<http://www.vienaeditorial.com/mostrarllibre.asp?ididioma=1&idllibre=1103>)

© Timothy D. Walker
© Viena Edicions, 2017
© de la traducció: Ada Arbós Bo